

Voorbeeldmatig leerplankader kritisch denken

Bron:

www.slo.nl/thema/meer/21e-eeuwsevaardigheden/kritisch-denken/

Opmerking:

Dit document bevat letterlijke inhoud van het SLO en is aangevuld met extra inzichten. Neem een kijkje op de website voor meer informatie en voorbeeldmaterialen.

Een leerling is een kritisch denker als hij nieuwsgierig is, goed geïnformeerd wil zijn en een open houding heeft. Hij is zich bewust van mogelijke persoonlijke vooroordelen en is bereid tot flexibiliteit en heroverweging. Hij zet zich in om relevante informatie te zoeken en juiste criteria te kiezen en streeft naar zorgvuldigheid bij het nemen van beslissingen.

Interpreteren

Het vermogen hebben om de informatie die wordt aangeboden te begrijpen en in staat zijn de betekenis van die informatie aan anderen over te brengen.

De leerling:

- duidt een onderwerp met eigen kennis en nieuw verworven informatie.

Beginner	Geoefend	Gevorderd	Expert
<p><i>De leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none">• vertelt iets over een onderwerp (bijv. een ervaring, beleving, voorwerp) waarover hij/zij meer wil weten.• reageert op vervolgvragen van leerkracht en leerlingen.	<p><i>De leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none">• vertelt wat hij/zij weet en/of denkt over een onderwerp* binnen zijn directe belevingswereld.• legt uit wat het onderwerp bijzonder maakt.• reageert op vervolgvragen van leerkracht en leerlingen en onthoudt welke vragen hij/zij nog moet of wil beantwoorden.	<p><i>De leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none">• vertelt wat hij/zij weet over een onderwerp binnen of buiten zijn belevingswereld.• legt uit of zegt wat hij/zij van het onderwerp vindt.• reageert op vervolgvragen en bepaalt wat hij/zij nu nog moet of wil weten over het onderwerp en licht zijn interpretatie toe.	<p><i>De leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none">• beschrijft wat hij/zij weet over een onderwerp.• geeft betekenis in meerdere opzichten aan de al bekende informatie.• selecteert vragen die meegenomen moeten worden in de analyse en constateert (globaal) wat er aan informatie ontbreekt.

Interpreteren.

- Bij een opdracht of het behandelen van een nieuw onderwerp denk ik eerst na over wat ik al allemaal weet.

Welke kennis heb ik al die relevant is voor deze opdracht?

- Ik maak aantekeningen of een woordveld of mindmap van mijn voorkennis en leg het verband met de opdracht of nieuwe onderwerp.

Op welke manier is de voorkennis bruikbaar voor deze opdracht?

- Ik zie waar er kennis ontbreekt en stel vragen om deze hiaten op te vullen.

Op welke vragen heb ik antwoord nodig om over voldoende kennis te beschikken voor de uitvoering van de opdracht?

Analyseren

Het vermogen om stukjes informatie met elkaar te verbinden om te bepalen wat de beoogde betekenis van de informatie is.

De leerling:

- verwerft, ordent en structureert de benodigde informatie.
- beoordeelt gevonden informatie op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit.
- stelt betekenisvolle vragen. duidt een onderwerp met eigen kennis en nieuw verworven informatie.

Beginner	Geoefend	Gevorderd	Expert
<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Vertelt wat hij/zij verder wil weten over het onderwerp*.• zoekt/pakt de benodigde informatie of materialen.• ordent eventueel de materialen op een eigenschap.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Benoemt wat hij/zij verder nog wil of moet weten over het onderwerp.• verzamelt materialen en informatie.• selecteert welke materialen en informatie nodig zijn om de gestelde vragen te beantwoorden.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Benoemt wat hij/zij verder nog wil/moet weten over het onderwerp.• stelt vragen.• verzamelt materialen en informatie naar het belang en volgorde waarin het gebruikt kan worden.• selecteert welke materialen en informatie nodig zijn om de gestelde vragen te beantwoorden.• gaat na of de gevonden informatie voldoende is of dat er nog verder gezocht moet worden.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Verwerft de benodigde informatie, ordent en structureert deze.• beoordeelt de gevonden informatie op bruikbaarheid.• stelt betekenisvolle vragen en stelt vast wat er verder nog opgezocht moet worden.

Analyseren.

- Bij een opdracht of het behandelen van een nieuw onderwerp denk ik eerst na over welke informatie nodig is en verzamel deze.

Welke informatie heb ik nodig voor deze opdracht?

- Ik orden alle gevonden informatie, en bepaal op welke manier de bron bruikbaar is voor de opdracht.

Op welke manier is deze bron bruikbaar voor deze opdracht?

- Ik zie waar nog informatie ontbreekt en stel vast wat ik nog moet opzoeken.

Welke vragen kan ik nog niet beantwoorden op basis van mijn bronnen en welke informatie ontbreekt dus nog?

Evaluëren

In staat zijn om de geloofwaardigheid van verklaringen of beschrijvingen van iemands ervaring, oordeel of mening te toetsen om de geldigheid van de gepresenteerde informatie te meten..

De leerling:

- gebruikt (vakinhoudelijke) argumenten of criteria voor een waardering van of mening over een onderwerp.
- onderscheidt belangen van mensen of groepen en brengt deze in verband met een ingenomen standpunt.
- kan zich verplaatsen in opvattingen, waarden en motieven van anderen en vergelijkt deze met die van zichzelf.
- herkent ingenomen standpunten.
- herkent vooroordelen.

Beginner	Geoefend	Gevorderd	Expert
<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Vertelt wat hij/zij vindt van het onderwerp en waarom.• herkent dat anderen er soms anders over denken dan hij/zij.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Deelt de eigen mening over het onderwerp en legt dit uit.• herkent dat andere mensen er anders over (kunnen) denken.• heeft begrip waarom andere mensen er anders/net zo over (kunnen) denken.• vergelijkt de waardering van andere mensen met die van zichzelf.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Benoemt relevante redenen voor de eigen mening of waardering over een onderwerp.• herkent verschillende belangen van mensen/groepen.• benoemt wat het verschil is met de eigen mening.• herkent dat de mening van anderen en van jezelf ook te maken heeft met eigen voorkeuren, kennis, rol of eigenbelang.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Gebruikt argumenten of criteria voor een waardering van of mening over een onderwerp.• onderscheidt belangen van mensen of groepen en brengt deze in verband met een ingenomen standpunt.• kan zich verplaatsen in opvattingen, waarden en motieven van anderen en vergelijkt deze met die van zichzelf.• herkent ingenomen standpunten.• herkent vooroordelen.

Evalueren

- Bij een opdracht of het behandelen van een nieuw onderwerp denk ik na over wat mijn mening over het onderwerp is en wat mijn argumenten zijn voor deze mening.

Wat vind ik er van en hoe kom ik aan die mening?

- Ik begrijp dat er vanuit verschillen in belangen naar onderwerpen gekeken kan worden en probeer die belangen in te schatten zodat ik de motieven voor ingenomen standpunten beter begrijp.

Welke belangen spelen een rol bij het innemen van een standpunt?

- Ik begrijp dat niet iedereen de dingen hetzelfde ziet als ik en hoor graag de opvattingen, waarden en motieven van anderen zodat ik die kan vergelijken met de mijne.

Wat zijn andere opvattingen, waarden en motieven en hoe verschillen die van mijn standpunten?

- Ik herken ingenomen standpunten.

Welk standpunt wordt hier ingenomen?

- Ik herken vooroordelen.

Welke vooroordelen leiden tot de ingenomen standpunten?

Concluderen

Het vermogen te begrijpen en te herkennen wat je nodig hebt om een nauwkeurige conclusie te trekken of hypothese te formuleren uit de informatie die je tot je beschikking hebt.

De leerling:

- trekt conclusies op basis van alle relevante informatie.
- geeft aan welke consequenties volgen uit de conclusies.
- accepteert kritiek van anderen en weegt die kritiek.

Beginner	Geoefend	Gevorderd	Expert
<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Vertelt wat met de opbrengst van het onderwerp gedaan kan worden.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Licht toe wat de gevolgtrekking is en deelt met anderen wat hiermee gedaan kan worden.• benoemt welke voordelen of nadelen hieraan zitten.• accepteert dat anderen het er niet mee eens kunnen zijn en een andere conclusie trekken.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Betreft alle relevante informatie bij het trekken van conclusies en deelt dit met anderen.• licht toe wat het gevolg is en wat daarmee gedaan kan worden.• benoemt consequenties.• accepteert kritiek van anderen en waardeert ieders inbreng.• schat kritiek op waarde en neemt deze mee bij een heroverweging van de conclusie.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Betreft alle relevante informatie bij het trekken van conclusies en deelt dit met anderen.• beschrijft met argumenten de consequenties uit de conclusies.• accepteert en waardeert kritiek van anderen en weegt deze kritiek bij het heroverwegen van conclusies

Concluderen

- Ik bepaal welke informatie relevant is voor het trekken van een conclusie en gebruik deze informatie als onderbouwing wanneer ik mijn conclusies deel met anderen.

Welke informatie gebruik ik om een conclusie te kunnen trekken?

- Ik begrijp dat conclusies consequenties, ik herken de consequenties en kan deze beargumenteren.

Met welke argumenten onderbouw ik de consequenties van de conclusie?

- Ik maak gebruik van kritiek van anderen om de juistheid van mijn conclusies af te wegen.

Welke kritiek van anderen kan ik meenemen voordat ik conclusies trek?

Uitleggen

Het vermogen om niet alleen informatie opnieuw te formuleren, maar ook duidelijkheid en perspectief aan de informatie toe te voegen, zodat het volledig kan worden begrepen door iedereen.

De leerling:

- beargumenteert en onderbouwt de conclusie.
- legt uit hoe het uiteindelijke oordeel tot stand is gekomen.

Beginner	Geoefend	Gevorderd	Expert
<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Vertelt waarom hij/zij kiest voor deze opbrengst.• vertelt hoe hij/zij daartoe is gekomen.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Licht toe waarom hij/zij kiest voor deze opbrengst/conclusie.• licht toe hoe hij/zij daartoe is gekomen.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Beschrijft met argumenten waarom hij/zij kiest voor deze opbrengst/conclusie.• beschrijft hoe hij/zij daartoe gekomen is.	<p>De leerling</p> <ul style="list-style-type: none">• Onderbouwt in woord en geschrift zijn/haar opbrengst/conclusie.• legt uit hoe het oordeel tot stand is gekomen.

Uitleggen

- Ik kan zowel mondeling als schriftelijk mijn opbrengsten of conclusies helder verwoorden.

Hoe kan ik mijn opbrengsten, inzichten of conclusies helder en goed onderbouwd delen?

- Ik weet hoe ik tot mijn mening ben gekomen of hoe ik een bepaald inzicht verkreeg of hoe een oordeel tot stand is gekomen en kan dit ook aan anderen uitleggen.

Op welke manier is deze conclusie, dit inzicht, dit oordeel tot stand gekomen en hoe leg ik dit uit?

Houding & Zelfregulatie

Bewust zijn van je eigen denkvermogen en de elementen die je gebruikt om resultaten te vinden.

De leerling vertoont bij alle deelvaardigheden (interpreteren, analyseren, evalueren, concluderen en uitleggen) groei op de volgende houdingsaspecten:

Beginner

Geoefend

Gevorderd

Expert

- uit gewoonte nieuwsgierig en leergierig zijn;
 - goed geïnformeerd willen zijn;
- vertrouwen in het eigen vermogen tot redeneren;
- open staan voor andere meningen, ideeën en verschillende wereldbeelden;
 - andere meningen accepteren en er respectvol mee omgaan;
 - bewust zijn van mogelijke persoonlijke vooroordelen;
- bereid zijn zorgvuldig genomen beslissingen te heroverwegen

Houding & Zelfregulatie

- Ik vraag me altijd dingen af en ben nieuwsgierig.

Welke vragen roept dit op?

- Ik zoek bronnen en informatie om zo volledig mogelijk geïnformeerd te zijn.

Welke informatie ontbreekt nog?

- Ik geloof dat ik door goed na te denken de juiste conclusies kan trekken.

Op welke manier redeneer ik en kan dit beter?

- Ik sta open voor de ideeën en meningen van anderen.

Welk wereldbeeld heeft deze persoon?

- Ik accepteer dat er andere meningen zijn.

Welke andere meningen bestaan er?

- Ik houd er rekening mee dat mijn meningen en conclusies deels gebaseerd zijn op persoonlijke vooroordelen.

Welke persoonlijke vooroordelen heb ik en spelen deze een rol in de conclusie of mening?

- Zodra nieuwe inzichten of informatie daar om vraagt ben ik bereid mijn beslissingen of conclusies te heroverwegen.

Is dit nog steeds de juiste beslissing, de correcte conclusie?